

ÖZGENUR YİĞİT

**ULUSLARARASI HUKUK,
AVRUPA HUKUKU VE
TÜRK HUKUKUNDA MÜLTECİ VE
SİĞİNMACILARIN ETKİLİ
BAŞVURU HAKKI**

onikilevha
KURUMSAL YAYIN VE DİJİTAL ÇÖZÜMLER

İÇİNDEKİLER

ÖZET	V
ABSTRACT	VII
ÖNSÖZ	IX
İÇİNDEKİLER	XI
KISALTMALAR	XVII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

I. MÜLTECİ VE SİĞİNMACILAR İLE İLGİLİ TARİHSEL SÜREÇ VE TEMEL KAVRAMLAR

A. MÜLTECİ VE SİĞİNMACILAR İLE İLGİLİ TARİHSEL SÜREÇ	3
1. İkinci Dünya Savaşı Öncesi Durum	4
2. İkinci Dünya Savaşı Sonrası Durum.....	5
3. Türk Mülteci Hukukunun Tarihsel Süreci.....	9
B. TEMEL KAVRAMLAR.....	13
1. İltica/Sığınma	13

2. Mülteci	14
a. 1951 Cenevre Sözleşmesi ve 1967 Protokolünde Mülteci Tanımı.....	14
b. Cartagena Mülteciler Deklarasyonu'nda Mülteci Tanımı	15
c. Avrupa Birliği Hukukunda Mülteci Tanımı	15
3. Sığınmacı.....	17
4. Göçmen.....	18
a. Uluslararası Göç Örgütü'ne göre Göçmen Tanımı.....	18
b. Türk Hukukunda Göçmen Kavramı	19
5. Uluslararası Koruma	19
6. Etkili Başvuru Hakkı.....	20
a. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne Göre Etkili Başvuru Hakkı	20
b. Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı'na Göre Etkili Başvuru Hakkı	21
7. Adil Yargılanma Hakkı	21
a. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne Göre Adil Yargılanma Hakkı	22
b. Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı'na Göre Adil Yargılanma Hakkı	23

İKİNCİ BÖLÜM

II. ULUSLARARASI HUKUK VE AVRUPA HUKUKUNDAKİ BELGE VE MAHKEME KARARLARINDA ETKİLİ BAŞVURU HAKKI

A. BİRLEŞMİŞ MİLLETLER BÜNYESİNDEKİ BELGELER	25
1. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi.....	25
2. Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi.....	27
3. Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Cenevre Sözleşmesi	29

B. AVRUPA BİRLİĞİ TARAFINDAN KABUL EDİLEN BELGELER VE MAHKEME KARARLARI	31
1. Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı.....	31
2. Avrupa Birliği Direktifleri.....	36
a. 2005/85/EC Sayılı Direktif (Prosedür Yönergesi)	37
b. 2008/115/EC Sayılı Direktif (Geri Dönüş Yönergesi).....	39
c. 2013/32/EU Sayılı Direktif (Sığınma Prosedürü Yönergesi).....	40
3. Avrupa Birliği Adalet Divanı Kararları	42
a. Brahim Samba Diouf Davası.....	43
b. Abdoulaye Amadou Tall Davası.....	44
c. Moussa Abdida Davası.....	46
C. AVRUPA KONSEYİ BÜNYESİNDEKİ BELGELER VE MAHKEME KARARLARI.....	47
a. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne Göre Etkili Başvuru Hakkı	48
b. Etkili Başvuru Hakkı ve Kabul Edilebilirlik İlişkisi	52
c. AİHS m. 6'da Yer Alan Adil Yargılanma Hakkının Göç Kararlarına Uygulanmaması Sorunu	53
d. AİHS m. 6 ve m. 13'de Yer Alan Güvencelerin Farklılıkları..	58
1. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları	59
a. Tercüman veya Adli Yardım Sağlanmamasından Dolayı İhlal Kararı Verilen Davalar	59
(1) M.S.S. v. Belçika ve Yunanistan Davası.....	59
(2) Kebe ve Diğerleri v. Yunanistan Davası.....	62
(3) N.D. ve N.T. v. İspanya Davası.....	65
(4) Abdolkhani ve Karimnia v. Türkiye Davası.....	67
b. Tebligatın Usulüne Göre Yapılmamasından Dolayı İhlal Kararı Verilen Davalar.....	70
(1) A.D. ve Diğerleri v. Türkiye Davası	70
(2) Abdolkhani ve Karimnia v. Türkiye Davası.....	73

c.	Başvuru ve İtirazların Ciddi ve Titizlikle İncelenmeden Sonuçlandırılması Sebebiyle İhlal Kararı Verilen Davalar	74
	(1) M.S.S. v. Belçika ve Yunanistan Davası.....	74
	(2) Hırsı Jamaa ve Diğerleri v. İtalya Davası	75
	(3) Jabari v. Türkiye Davası.....	75
	(4) A.D. ve Diğerleri v. Türkiye Davası	77
	(5) Kebe ve Diğerleri v. Ukrayna Davası.....	77
d.	Başvuru ve İtiraz Süresinin Kısa Olmasından Dolayı İhlal Kararı Verilen Davalar	78
	(1) De Souza Ribeiro v. Fransa Davası	78
	(2) I.M. v. Fransa Davası.....	79
e.	Fiziki Olarak Başvuru ve İtiraz Yoluna Başvurmanın Mümkün Olmaması veya Yetkili Makamlar Tarafından Başvuru ve İtirazın Engellenmesi Durumlarında İhlal Kararı Verilen Davalar.....	80
	(1) Čonka v. Belçika Davası	80
	(2) Gebremedhin v. Fransa Davası.....	82
f.	Askıya Alma Etkisinin Olmamasından Dolayı İhlal Kararı Verilen Davalar.....	84
	(1) Abdolkhani ve Karimnia v. Türkiye Davası.....	84
	(2) A.D. ve Diğerleri v. Türkiye Davası	84

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

III. TÜRK HUKUKUNDA MÜLTECİ VE SİĞİNMACILARIN ETKİLİ BAŞVURU HAKKI

A.	TÜRK HUKUKUNDA ETKİLİ BAŞVURU YOLLARI	85
	1. İdari Başvuru Yolu.....	86
	2. Yargısal Başvuru Yolu.....	87
	3. Bireysel Başvuru Yolu.....	90

B. TÜRK HUKUKUNDA ULUSLARARASI KORUMA ÇEŞİTLERİ VE ULUSLARARASI KORUMA İÇİN BAŞVURU PROSEDÜRÜ.....	93
1. Türk Hukukunda Uluslararası Koruma Çeşitleri	93
a. Mülteci	93
b. Şartlı Mülteci.....	94
c. İkincil Koruma.....	95
d. Geçici Koruma	96
2. Uluslararası Koruma İçin Başvuru Prosedürü	96
a. Mülteci/Sığınmacının Ülkeye Girişi.....	96
b. Uluslararası Koruma Statüsüne Başvuru Süreci.....	97
C. TÜRK HUKUKUNDA MÜLTECİ VE SİĞİNMACILARIN ETKİLİ BAŞVURU HAKKI.....	100
1. Uluslararası Koruma Statüsü Değerlendirme Kararları	100
a. Başvurunun Kabul Edilemez Olduğuna İlişkin Karar.....	100
b. Uluslararası Koruma Talebinin Reddi Kararı	105
(1) İlk Derece İdare Mahkemeleri Tarafından Verilen Kararlar	106
(2) Bölge İdare Mahkemeleri Tarafından Verilen Kararlar..	111
(3) İstinaf Mahkemelerinin Göreve Başlamasından Önceki Durum	112
(4) Mevcut Hukuki Durum	115
c. Başvurunun Hızlandırılmış Olarak Değerlendirilmesi Kararı	115
d. Uluslararası Koruma Haricinde Tutulma Kararı	118
e. Başvurunun Geri Çekilmesi veya Geri Çekilmiş Sayılması Kararı.....	119
(1) İstinaf Mahkemelerinin Göreve Başlamasından Önceki Durum.....	119
(2) Mevcut Hukuki Durum	120
2. Sınır Dışı Kararları	121
a. Genel Olarak Sınır Dışı Etme.....	121

b. Türk Hukukunda Sınır Dışı Etme.....	121
c. Türk Mahkemelerinin Sınır Dışı Kararları.....	127
(1) Sınır Dışı Edileceği Ülkede Ölüm Cezasına, İşkenceye, İnsanlık Dışı ya da Onur Kırıcı Ceza veya Muameleye Maruz Kalacağı Konusunda Ciddi Emare Bulunanlar Hakkında Sınır Dışı Kararı Alınamaması.....	127
(2) Milli Güvenlik Aleyhine Faaliyette Bulunulduğu Hususunun Somut Olarak Ortaya Konulamadığı Durumlarda Sınır Dışı Kararı Alınamaması	129
(3) Davanın Açılmamış Sayılmasına Karar Verilmesi ve Süresi Geçtikten Sonra Yapılan İtiraz Sonucu Karar	131
3. İdari Gözetim	133
SONUÇ	137
KAYNAKÇA	145